

## BIBLIOGRAFIE

- AB *The Anchor Bible-Genesis*, Introduction, Translation and Notes by E. A. Speiser, New-York, 1964.
- ALR Atlasul lingvistic român
- ALR, SN Atlasul lingvistic român. Serie nouă
- ARGHEZI Tudor Arghezi, *Scieri*, I, Editura pentru Literatură, București, 1962.
- ARVINTE, DT. ENTLEHN. *Die deutschen Entlehnungen in den rumänischen Mundarten (nach den Angaben des Rumänischen Sprachatlases)*, Akademie Verlag, Berlin, 1971.
- ARVINTE, ROMÂN, Vasile Arvinte, *Român, românesc, România. Studiu filologic*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.
- AUGSTEIN, IESUS Rudolf Augstein, *Jesus Menschensohn*, C. Bertelsmann Verlag, München-Gütersloch-Wien, 1972.
- AUI Analele științifice ale Universității din Iași
- AVRAM, NASAL. Andrei Avram, *Nazalitatea și rotacismul în limba română*, Editura Academiei Române, 1990.
- BAILLY A. Bailly, *Dictionnaire grec-français*, Paris, 1950.
- BARBU Ion Barbu, *Poezii*, ediție îngrijită de Romulus Vulpescu, Editura Albatros București, 1970.
- BB 1688-1988 *Biblia adecă Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament. Tipărită întâia oară la 1688 în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino, Domnul Țării Românești. Retipărită după 300 de ani, în facsimil și transcriere, cu aprobarea Sfintului Sinod și cu binecuvîntarea Prea fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988.
- BERNEKER, SEW E. Berneker, *Slavisches etymologisches Wörterbuch*, I-II, Heidelberg, 1908-1913.
- BHH *Biblisch-historisches Handwörterbuch*, ediția B. Reicke/L. Rost. Göttingen, 1962-1979.
- BIBLIA 1795 *Biblia, adecă Dumnezeiasca Scriptură a legii vechii și a celei noao*, Blaj, 1795.
- BIBLIA 1914 Ed. Sf. Sinod, București 1914.
- BIBLIA 1968/1975; B 1975 *Biblia sau Sfinta Scriptură*, Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1968/1975.
- BJ *La Bible de Jérusalem*, traduit en français sous la direction de l'Ecole Biblique de Jérusalem. Nouvelle édition entièrement revue et augmentée, Paris, CERF, 1988.
- BLAGA Lucian Blaga, *Opere*, I-III, ediție critică și studiu introductiv, de George Gană, Editura Minerva, București, 1982-1986.
- BLASS / DEBRUNNER Fr. Blass / A. Debrunner, *Grammatik des neutestamentlichen Griechisch*, ediția R. Rehkopf, Göttingen, 1975.
- BOTTA Dan Botta, *Scieri*, ediție îngrijită de Dolores Botta, prefață de Ion Biberi, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- BRAULIK, DI. G. Braulik, *Deuteronomium I*, 1-16, 17; *Deuteronomium II*, 16,18-34,12. Die neue Echter Bibel, Kommentar zum alten Testament mit Einheitsübersetzung, Echter Verlag, Würzburg, vol. I 1985; vol. II 1992.
- CADE I.-A. Candrea, Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”*, București, 1931.
- CANT. DIV. Dimitrie Cantemir, *Divanul sau gîlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul*, Iași, 1698.

- CARAION  
CARTOJAN 1974  
CARTOJAN 1980  
CDDE  
CHASSANG  
CIOBANU  
CHEVALIER / GHEERBRANT  
CILL  
CIORANESCU, DER  
CODRESCU  
COR. PS.  
COSTIN O.  
CUV.  
DA  
DENSUSIANU ILR II  
DENSUSIANU 1936  
DICT. BIBLIC  
DIVINA SCRIPTURA  
DEX  
DLR  
DLRLV  
DOINAȘ  
DOS. PAR.  
DOSOFTEI, O.  
DVN  
ELIADE 1942  
ELIADE 1943  
ELIADE 1964  
ELIADE 1976 / 8  
ELIADE 1980  
ELIADE 1981  
EMINESCU  
ERNOUT-MEILLET  
EU  
EWUR  
FRANKF.  
FRISK, GEW
- Ion Caraion, *Frunzele în Galaad*, Editura Dacia, Cluj, 1973.  
N. Carojan, *Cărțile populare în literatura română*, București, 1974.  
N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, postfață și bibliografii finale, de Dan Simonescu, prefață de Dan Zamfirescu, editura Minerva, București, 1980.  
I.-A. Candrea – Ov. Densusianu, *Dicționarul etimologic al limbii române. Elementele latine*, București, 1914.  
A. Chassang, *Dictionnaire grec-français*, Paris (fără an).  
Ștefan Ciobanu, *Istoria literaturii române vechi*, I. Academia Română, Monitorul oficial, București, 1947.  
J. Chevalier / A. Gheerbrant, *Dictionnaire des symboles*, ediția Marian Berlewi, Paris<sup>8</sup>, 1973  
*Contribuții la istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea*, vol. I–III, București, 1956, 1958, 1962.  
Alejandro Cioranescu, *Diccionario Etimológico Rumano*, Universidad de La Laguna, Tenerife-Madrid, 1958.  
Teodor Codrescu, *Uricariul*, partea I, Iași, Tipografia Buciumului Român, 1852.  
Coresi, *Psaltirea slavo-română*, ediție Stela Toma, București, 1976.  
Miron Costin, *Opere*, ediție critică, cu un studiu introductiv, note, comentarii, variante, indice și glosar de P.P. Panaiteșcu, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1958.  
*Cuvîntu înainte cătră ci<ti>tori*, ms. 45.  
*Dicționarul limbii române*, Academia Română, București, 1913–1948.  
Ovid Densusianu, *Istoria limbii române*, vol. II, *Secolul al XVI-lea*, ediție îngrijită de J. Byck, Editura Științifică, București, 1961.  
Ovid Densusianu, *Opere*, III, ediție critică și comentarii de Valeriu Rusu, *Limba română în secolul al XVI-lea, Evoluția estetică a limbii române*, Editura Minerva, București, 1977.  
Dicționar biblic, I–II, Editura „Cartea Creștină”, Oradea, 1955.  
Ἡ Θεία γραφή δηλαδὴ παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης ἅπαντα.  
*Divina Scriptura nempe veteris ac novi testamenti omnia*, παρὰ Νικολάου Γλυκεῖ πῶ ἐξ Ἰωαννίνων, ἘΝΕΤΙΗΞΙ, 1687.  
*Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei Române, București, 1975.  
*Dicționarul limbii române*, Editura Academiei Române, București, 1965 urm.  
Mariana Costinescu, Magdalena Georgescu, Florentina Zgraon, *Dicționarul limbii române literare vechi (1640–1780). Termini regionali*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987.  
Ștefan Aug. Doinaș, *Versuri*, Editura Eminescu, București, 1972.  
Dosofoței, *Paremiile preste an*, Iași, 1683.  
Dosofoței, *Opere I, Versuri*, ediție critică de N.A. Ursu, studiu introductiv de Al. Andriescu, Editura Minerva, București, 1978.  
*Neue Jerusalem Bibel*, Ed. Alfons Deissler, Anton Vögtle, Johann Nützel, Freiburg Herder Verlag, 1985.  
Mircea Eliade, *La mandragore et les mythes de la „naissance miraculeuse” în „Zalmoxis”, III, 1942, p. 1–48.*  
M. Eliade, *Insula lui Euthanasius*, București, 1943.  
M. Eliade, *Traité d'histoire des religions*, Paris, 1964.  
M. Eliade, *Histoire des croyances et des idées religieuses*, Paris 1976 (I), 1978. (II)  
Mircea Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis-Han, studii comparative despre religiile și folclorul Daciei și Europei Orientale*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.  
M. Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase*, I–III, traducere de Cesar Baltag, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981–1988.  
Mihai Eminescu, *Opere*, ediție critică îngrijită de Perpessicius, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1939.  
A. Ernout et A. Meillet, *Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire des mots*, Quatrième édition, Paris, 1959.  
*Die Bibel-Altes und Neues Testament*, Einheitsübersetzung, Freiburg-Basel-Wien, 1980.  
Lajos Tamás, *Etymologisch-historisches Wörterbuch der ungarischen Elemente im Rumänischen. Unter Berücksichtigung der Mundartwörter*, Budapest, 1966.  
*Divinae Scripturae*, Francofurti, MDXCVII.  
Hjalmar Frisk, *Griechisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, I, 1960, II, 1970.

- GASTER** M. Gaster, *Literatura populară română*, ediție, prefață și note de Mircea Angheliescu, Editura Minerva, București, 1983.
- GESENIUS** W. Gesenius, *Hebräisches und Grossaramäisches Handwörterbuch über das AT*, ediția F. Buhl, Berlin-Göttingen-Heidelberg, 1962.
- GHEȚIE, BDRL** Ion Gheție, *Baza dialectală a românei literare*, Editura Academiei Române, București, 1975.
- GHEȚIE 1972** Ion Gheție, *Biblia de la București și procesul de unificare a limbii române literare*, în *Studii de limbă literară și filologie*, II, Editura Academiei Române, București, 1972.
- GHEȚIE-MAREȚ, GR. DR.** Ion Gheție, Al. Mareș, *Grauirile daco-române în secolul al XVI-lea*, Editura Academiei Române, București, 1974.
- GN** *Die Bibel im heutigen Deutsche. Die Gute Nachricht des Alten und Neuen testaments*, Stuttgart<sup>2</sup>, 1982.
- GRECEANU** Radu Greceanu, *Începătura istoriei vieții luminatului și preacreștinului domnului Țării Rumânești, Io Constantin Brâncoveanu Basarab-Voievod, dă când Dumnezeu cu domnia l-a încoronat, pentru vremile și întâmplările ce în pământul acesta în zilele mării sale s-au întâmplat, în Cronicari munteni*, II, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, studiu introductiv de Eugen Stănescu, Editura pentru Literatură, București, 1961.
- G. VON RAD, Dt.** Gerhard von Rad, *Das fünfte Buch Mose. Deuteronomium*. Übersetzt und erklärt von..., 3., unveränderte Auflage, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1979.
- HATCH / REDPATH** E. Hatch / H.A. Redpath, *A Concordance to the Septuagint and the Other Greek Versions of the Testament (Including the Apocryphal Books)*, Graz, 1954.
- HELIADÉ** *Biblia Sacra que coprinde vechiul și noul Testament, tradusă din hellenesce după a quellor septedeci*, de I. Heliade Rădulescu, Paris, 1858.
- HELIADÉ** I. Heliade Rădulescu, *Opere*, I, ediție critică de Vladimir Drimba, cu un studiu introductiv de Al. Piru, Scriitori români, Editura pentru Literatură, București, 1967.
- HEM** B.-Petriceicu Hasdeu, *Etymologicum magnum Romaniae. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Grigore Brâncuș, editura Minerva, București, 1972-1976.
- HERODOT** Herodot, *Istoriei*, ediție îngrijită de Liviu Onu și Lucia Șapcaliu, prefață, studiu filologic, note și glosar de Liviu Onu, indice de Lucia Șapcaliu, Editura Minerva, București, 1984.
- HS** *Die Heilige Schrift*, I, *Numeri*, Ed. Heinrich Schneider, Würzburg, Echter Verlag, 1955.
- ILR** *Istoria literaturii române*, I, *Folclorul. Literatura română în perioada feudală (1400-1780)*, Editura Academiei Române, București, 1964.
- IORGA, 1915-1916** N. Iorga, *În legătură cu Biblia de la 1688 și Biblia de la 1667 a lui Nicolae Milescu*, în AAR, istorie, I, II, t. XXXVIII, 1915-1916.
- IORGA, 1925** Nicolae Iorga, *Istoria literaturii românești*, I, ediția a II-a, Editura librăriei Pavel Suru, Bururești, 1925.
- IORGA, 1985** N. IORGA, *Istoria literaturii românești. Introducere sintetică* (după note stenografice ale unui curs), ediție îngrijită, note și indici de Rodica Rotaru, prefață de Ion Rotaru, editura Minerva, București, 1985.
- IVASIUC** Al. Ivasiuc, *Corn de vânătoare*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1991.
- IVĂNESCU, ILR** G. Ivănescu, *Istoria limbii române*, Editura Junimea, Iași, 1980.
- IVĂNESCU, PROBL.** G. Ivănescu, *Problemele capitale ale vechii române literare*, Extras din Buletinul Institutului de Filologie Română, Iași, vol. XI-XII (1944-1945), Iași, 1948.
- IVIREANUL** Antim Ivireanul, *Predici*, ediție critică, studiu introductiv și glosar de G. Ștrempel, Editura Academiei Române, București, 1962.
- JOHANNESHOHN** M. Johannesohn, *Das biblische καὶ εὐαγγέλιο und seine Geschichte*, Göttingen, 1926.
- JN** Jacob Neuser, *Christian Faith and the Bible of Judaism*, Ed. William B. Fermanns, Michigan 1987.
- JP** James Philip, *Numbers*, Word Books, Texas (Publisher Waco)
- JV** J. de Vaulx, *Les Nombres*, Paris 1972
- KJV** *The Holy Bible-Authorized King James Version*, Miami, 1986.
- KRAUSS, TREPP, WB.** Fr. Krauss, *Treppener Wörterbuch. Ein Beitrag zum Nordsiebenbürgischen Wörterbuch*, Marburg, 1970.
- KRAUSS, HWSR.** Fr. Krauß, *Wörterbuch der nordsiebenbürgischen Handwerkssprachen*, Siegburg, 1957.
- KLUGE, EWDS<sup>19</sup>** Friedrich Kluge, *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*, 19. Auflage, bearbeitet von Walther Mitzka, Berlin, 1963.
- KLUGE, EWDS<sup>22</sup>** Friedrich Kluge, *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*, 22. Auflage, unter Mithilfe von Max Bürgisser und Bernd Gregor, völlig neu bearbeitet von Elmar Seebold, Walter de Gruyter, Berlin. New York, 1989.
- LAURENȚIU** Dan Laurențiu, *Călătorie de seară*, Editura pentru Literatură, București, 1969.

- L 1679 Dosoftei, *Dumnezeiasca liturghie*, 1679, ediție critică de N. A. Ursu, cu un studiu introductiv de Înalț Prea Sfințitul Teoctist, arhiepiscop al Iașilor și mitropolit al Moldovei și Sucevei, Iași, 1980.
- L-S H. G. Liddell / R. Scott, *Greek-English Lexicon*, Oxford, 1958.
- LThK *Lexikon für Theologie und Kirche*, ediția J. Höfer / K. Rahner, Freiburg, 1986.
- LURKER Manfred Lurker, *Wörterbuch der Symbolik*, Stuttgart, 1983.
- LUTHER *Die Bibel*, nach der Übersetzung Martin Luthers, Stuttgart, 1985.
- LXX *Septuaginta*, ediția A. Rahlfs, Stuttgart, 1971.
- LXX 1653 *Vetus Testamentum graecum* ex versione Septuaginta Interpretum Juxta Exemplas Vaticanum Romae editum, Londini, MDCLIII.
- LvB *Leviticul de la Belgrad*, tipărit de B.-P. Hașdeu în *Cuvinte den bătrâni; I*, ediție îngrijită, studiu introductiv și note de G. Mihăilă, București, 1983, p. 74-81.
- MACEDONSKI Al. Macedonski, *Opere II, Poezii*, studiu introductiv, ediție îngrijită, note și variante, cronologie și bibliografie de Adrian Marino, Scriitori români, Editura pentru Literatură, București, 1966.
- MILESCU Nicolae Milescu, *Enchiridion sive Stella Orietalis Occidentali splendens*, în *La perpétuité de la foy de l'Eglise catholique touchant l'Eucharistie, défendue contre le livre du sieuur Claude*, Paris, 1669.
- MLD, BIBLIA 1688, I-IV *Monumenta linguae Dacoromanorum, Biblia 1688, Pars I, Genesis*; volum întocmit de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Elsa Lüder, Paul Miron, Mircea Roșian, Marietta Ujică, Iași, 1988; Pars II, *Exodus*, de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Corneliu Dimitriu, Elsa Lüder, Paul Miron, Mircea Roșian, Marietta Ujică, Iași, 1991; Pars III, *Leviticus*, de Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Elsa Lüder, Paul Miron, Eugen Munteanu, Iași, 1993; Pars IV, *Numeri*, de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Elsa Lüder, Paul Miron, Iași, 1994.
- Ms. 45 *Manuscrisul românesc 45*, Biblioteca Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române, cuprinzând copia revizuită a traducerii lui Nicolae Milescu din *Vechiul Testament*.
- Ms. 4 389 *Manuscrisul românesc 4 389*, Biblioteca Academiei Române, cuprinzând a doua traducere din secolul al XVII-lea a *Vechiului Testament* în limba română.
- MTL René Péter-Contesse, *Manuel du traducteur pour le livre du Lévitique*, publié par L'alliance Biblique Universelle, Stuttgart, 1985.
- MUNTEANU - ȚARA Ștefan Munteanu, Vasile D. Țara, *Istoria limbii române literare*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983.
- NECULCE O. Ion Neculce, *Opere, Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, Editura Minerva, București, 1982.
- NEGRUZZI Constantin Negruzzi, *Opere I-III*, ediție critică, studiu introductiv, comentarii și variante de Liviu Leonte, editura Minerva, București, 1974-1986.
- NTB *Noul Testament*, Bălgrad / Alba Iulia, 1648.
- NTB 1988 *Noul Testament de la Bălgrad, 1648*, Ed. Episcopiei Ortodoxe Române, Alba Iulia, 1988.
- NOUVEAU DICT. BIBL. Nouveau dictionnaire biblique, Éditions Emmaüs, 1806, Saint-Légier sur Vevey (Suisse), 1988.
- NT 1703 *Noul Testament*, tipărit în Tipografia domnească, în orașul Bucureștilor, la anul mântuirii 1703, de smeritul întru ieromonahi Antim Ivireanul.
- NYSSSEN 1978 W. Nyssen, *Pămînt cîntînd în imagini*, București, 1978.
- P Papis, *Die Kaballa* (Trad. I. Nestler), Wiesbaden 1988
- PAMFILE 1913 T. Pamfile, *Povestea lumii de demult. După credințele poporului român*, București-Leipzig-Viena, 1913.
- PANAITESCU P.P. Panaitescu, *Nicolae Milescu Spătarul (1636-1708)*, versiune românească de Silvia P. Panaitescu, ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Ștefan S. Gorovei, Editura Junimea, Iași, 1987.
- PASCU, SUF. ROM. G. Pascu, *Sufixele românești*, București, 1916.
- PASCU Giorgi Pascu, *Istoria literaturii române din secolul al XVII-lea*, Institutul de Arte Grafice, „Viața Românească”, Iași, 1922.
- PDS *Parola del Signore. La Biblia*, Traduzione interconfessionale in lingua corrente, Roma, 1985.
- PHILIPPIDE, O.R. Alexandru I. Philippide, *Originea românilor*, vol. I, Iași, 1925, vol II, Iași, 1927.
- PHILIPPIDE, PRINCIPII Alexandru I. Philippide, *Opere alese. Teoria limbii*, editate de G. Ivănescu și Carmen Gabriela Pamfil. Cu un studiu introductiv și comentarii de G. Ivănescu, [Principii de istoria limbii p. 1-225].
- PHILIPPIDE AL. Philippide, *Monolog în Babilon*, Editura pentru Literatură, București, 1967.
- PILLAT Ion Pilat, *Opere, I-III*, Editura Eminescu, București, 1983-1986.

- PO *Palia de la Orăștie*, 1581–1582, text, facsimile, indice, ediție îngrijită de Viorica Pamfil, Editura Academiei Române, București, 1968.
- POPESCU, 1961 Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Rumânești*, în *Cronicari munteni I*, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, studiu introductiv de Eugen Stănescu, Editura pentru Literatură, București, 1961.
- POPESCU, 1963 Radu Popescu, *Istoriile domnilor Țării Rumânești*, în *Cronicile medievale ale României*, IV, introducere și ediție critică întocmită de Const. Grecescu, editura Academiei Române, București, 1963.
- PRED. II *Predoslovia din BB*.
- PREFAȚĂ M. *Cuvînt înaintea cărții aceștia cîtră preasfințitul mitropolit*, în ms. 45.
- PS. SCH. *Psaltirea Scheiană*, ediția I. A. Candrea, București, 1916.
- PUȘCARIU Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române. Epoca veche*, ediție îngrijită de Magdalena Vulpe, postfață de Dan C. Mihăilescu, Editura Eminescu, București, 1987.
- RAC *Reallexikon für Antike und Christentum*, Stuttgart, 1950–1986.
- RANKE-GRAVES R. Ranke-Graves / R.v. Patai, *Hebräische Mythologie. Über die Schöpfungsgeschichte und andere Mythen aus dem Alten Testament*, Reinbek bei Hamburg, 1986.
- REW W. Meyer-Lübke, *Romanisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1935.
- R–G *Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament* trad. de Vasile Radu și Gala Galaction, București, 1938.
- RG *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*, Handbuch für Theologie und Religionswissenschaft, ediția K. Galling, Tübingen, 1957–1865.
- ROSETTI, ILR Al. Rosetti, *Istoria limbii române. I. De la origini pînă la începutul secolului al XVII-lea*, ediție definitivă, Editura Științifică și enciclopedică, București, 1986.
- ROSETTI-CAZACU-ONU Al. Rosetti; B. Cazacu, Liviu Onu, *Istoria limbii române literare. I, De la origini pînă la începutul secolului al XIX-lea*, ediția a doua, revăzută și adăugită, Editura Minerva, București, 1971.
- SCRIBAN, DICT. August Scriban, *Dicționarul limbii românești*, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, Iași, 1939.
- SCHARBERT J. Scharbert, *Genesis*, în *Die Neue Echter Bibel: Kommentar zu Allen Testament mit der Einheitsübersetzung*, Echter Verlag, Würzburg, 1986.
- SDE 1682 *Sfînta și Dumnezeiasca Evanghelie*, București, 1682.
- SDE 1693 *Sfînta și Dumnezeiasca Evanghelie, elinească și rumânească*, diortosită de Atanasie Moldoveanu și tipărită de Antim Ivireanu, Mitropolia Ungrovlahiei, București, 1693.
- SDE 1697 *Sfînta și Dumnezeiasca Evanghelie*, cu voia prea luminatului și înălțatului Domn și oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Io Costandin B. Voievod, și cu porunca purtătorului pravoslaviei, prea sfințitul Kir Theodosie, Mitropolitul a toatei Țări Rumânești și exarhu plaiurilor, acum a doă oară tipărit și diorthosită mai cu multă nevoină, în Sfînta Mănăstire în Sneagov, la anul de la spăsenia lumii 1697, de smeritul întru ieromonahi Antim Ivireanu.
- SECG. Louis Séchar, Pierre Lévêque. *Les grandes de la Grèce*, Paris, 1966.
- SERV. Jean Servier, *Les portes de l'année*, Paris, 1962.
- Sh. H. Z'er ben Shimon Halevi, *Lebendige Kabbala* (trad. din engleză), München 1989 SSW.
- SSW *Siebenbürgisch-sächsisches Wörterbuch*, 1, Bd. 1924; 2, Bd., 1926; 5, Bd., 1931, Berlin-Leipzig; 3. Bd., Bukarest-Berlin, 1971; 4. Bd., București-Berlin; 1972, 5, Bd., 1975, București-Berlin.
- S.T.L. FAC. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra primei cărți (Facerea) din Biblia de la București (1688)*, în comparație cu ms. 45 și cu ms. 4389, în MLD, BIBLIA 1688, I, Iași, 1988, p. 47–128.
- ST.L.EX. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra cărții a doua (Ieșirea) din Biblia de la București (1688)*, în comparație cu ms. 45 și cu ms. 4389, în MLD, BIBLIA 1688, II, Iași, 1991, p. 1–75.
- ST.L.LV. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra cărții a treia (Preoția) din Biblia de la București (1688)*, în comparație cu ms. 45 și cu ms. 4389, în MLD, BIBLIA 1688, III, Iași, 1993, p. 1–54.
- ST.L.NM. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra cărții a patra (Numeri) din Biblia de la București (1688)*, în comparație cu ms. 45 și cu ms. 4389, în MLD, BIBLIA 1688, IV, Iași, 1994, p. 1–57.
- ST.L.DT. Vasile Arvinte, *Studiu lingvistic asupra cărții a cincea (A doua lege) din Biblia de la București (1688)*, în comparație cu ms. 45 și cu ms. 4389, în MDL, Biblia 1688, V, Iași, 1997, p. 1–88.
- THEOL. WB. *Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, ediția G. Kittel / G. Friedrich, Stuttgart, 1933–1979.

- Th. GL<sup>2</sup> *Thesaurus Graecae Linguae*, Paris, 1829 și urm.  
 Th. LL. *Thesaurus Linguae Latinae*, Leipzig, 1931–1982.  
 TIKTIN H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, I–III, București, 1903–1921; Tiktin<sup>2</sup> I–III, Wiesbaden, 1986–1989.  
 URSU, NOI INFORM. N.A. Ursu, *Noi informații privitoare la manuscrisul autograf și la textul revizuit al Vechiului Testament tradus de Nicolae Milescu* (I), în „limba română”, XXXVII, nr. 5, 1988, p. 455–468; (II) XXXVII, nr. 6, 1988, p. 521–534; (III), XXXVIII, nr. 1, 1989, p. 31–46; (IV), XXXVIII, nr. 2, p. 107–121; (V) XXXVIII, nr. 5, 1989, p. 463–470.  
 TOB *La Bible*, Traduction oecuménique, Edition intégrale, Société biblie française, Les Editions du Cerf, Paris, 1988.  
 VASMER, REW Max Vasmer, *Russisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, I–III, 1953–1958.  
 VL *Vetus Latina, die Reste der altlateinischen Bibel nach Petrus Sabatier*. 2. *Genesis*, ediția B. Fischer, Freiburg, 1951–1954.  
 VINEA Ion Vinea, *Opere*, I, ediția îngrijită de Mircea Vaida și Gh. Sprințeroiu, studiu introductiv de Mircea Vaida, Editura Dacia, Cluj, 1971.  
 VOICULESCU V. Voiculescu, *Poezii*, I–III, antologie și prefață de Aurel Rău, text stabilit de I. Voiculescu și V. Iova, Editura pentru Literatură, București, 1968.  
 VORONCA Elena Niculăiță-Voronca, *Datinile și credințele poporului român*, s. I, 1903,  
 DE VRIES Josef de Vries, *Jüdische Riten und Symbole*, Wiesbaden, 1981.  
 VULGATA *Biblia Sacra iuxta Vulgatam versionem...*, Tomus I Genesis–Psalmi, Tomus II Proverbia–Apocalypsis, Württembergische Bibelanstalt, Stuttgart, 1975.  
 WEIGAND-HIRT. Dt. Wb. Fr. L. K. Weigand, *Deutsches Wörterbuch*, Fünfte Auflage, Giessen, 1909–1910.  
 WW William Wevers, *Text history of the Greek Numbers*, Göttingen 1982  
 ZLATOUST *Mărgăritare, adecă cuvinte de multe feiuri a celui întru sfinți părintelui nostru Ioan, arhiepiscopul Țarigradului, a lui Zlatoust, și ale altor sfinți părinți*, traducere de Șerban și Radu Greceanu, Tipografia Mitropoliei București, 1691.

## ALTE REFERINȚE

- A(cta) Petri et Pauli.  
 AMBROSIUS Ambrosius. *De Noe et Arca*.  
 AQ Aquila, *Traducere în greacă a Bibliei de Aquila din Sinope*.  
 ARISTIDES Aristides, *Apologia*.  
 AUGUSTIN CIV. Aurelius Augustinus, *De civitate Dei*.  
 AUGUSTIN SERMO Aurelius Augustinus, *Sermones*.  
 HD Herodot, *Historiae*.  
 HOM. OD Homer, *Odiseea*.  
 J. HUIZINGA *Homo ludens. Încercare de determinare a elementului ludic al culturii*, București, 1977.  
 IER Ieronim, trad. *Vulgata* (347–419/20).  
 IOSEPHUS ANTIQ Iosephus Flavius, *Antiquitates Iudaicae*.  
 ISIDOR Isidor din Sevilla, *Etimologiae*.  
 J.I. *Targum Pseudoionatan*.  
 PHILO AB. et CAIN. Philon din Alexandria, *De sacrificiis Abelis et Caini*.  
 PHILO DEC. Philon din Alexandria, *De decalogo*.  
 PHILO VER. DIV. HER. Philon din Alexandria, *Quis verum divinarum heres sit*.  
 ST. VICTOR Saint-Victor, H. de, *De Arca Noe et de arca mystica*.  
 THEODOTION *Theodotion din Efes*, traducere în greacă a Bibliei.  
 SYM. *Symmachus*, traducere în greacă a Bibliei.

## ABREVIERI

- ac. = acuzativ  
 adj. = adjectiv  
 adv. = adverb  
 ags. = anglosaxon  
 ahd. = vechi german literar  
 alb. = albanez  
 arab. = arăbesc  
 aram. = aramaic  
 arom. = aromân  
 art. = articol  
 asir. = asirian  
 aux. = auxiliar  
 av. = avestic  
 babylon. = babilonean  
 băn. = bănațean  
 bg. = bulgăresc  
 ceh. = cehesc  
 cond. = condițional  
 conj. = conjuncție  
 criș. = crișean  
 dat. = dativ  
 dial. = dialect, dialectal  
 dr. = dacoromân  
 ebr. = ebraic  
 engl. = englezesc  
 egipt. = egiptean  
 f. = feminin  
 ġagat. = dial. tc. al. uzbekilor  
 gen. = genitiv  
 germ. = german  
 germ. com. = germanic comun  
 germ. elveț. = germana elvețiană  
 got. = gotic  
 gr. = grec(esc)  
 gr.-biz. = grecesc bizantin  
 i.-e. = indoeuropean  
 istrorom. = istroromân  
 invar. = invariabil  
 în expr. = în expresia  
 kaikav. = dial. kaikavian  
 karaim. = dial. tăt.  
 kazan. = dial. tc. de la Kazan  
 lat. = latin, latinesc  
 lat. med. = latin medieval  
 lat. sav. = latina savantă  
 loc. adv. = locuțiune adverbială  
 m. = masculin  
 magh. = maghiar  
 maram. = maramureșean  
 mhd. = medio-german literar  
 mgl. = meglenoromân  
 mgr. = mediogrecesc  
 mold. = moldovenesc  
 ms. = manuscris  
 munt. = muntenesc  
 n. = neutru  
 năsăud. = năsăudean  
 ngr. = neogrecesc  
 nhd. = nou german literar  
 nslov. = neosloven  
 part. = participiu  
 pers. = persan  
 pl. = plural  
 plur. tant. = plurale tantum  
 polon. = polonez  
 pref. = prefix  
 prep. = prepoziție  
 prin ext. = prin extensie  
 priv. = privativ  
 pron. = pronume  
 rom. com. = românesc comun  
 rus. = rusesc  
 sam. = samarinean  
 săs. = săsesc  
 s.-cr. = sîrbo-croat  
 sg. = singular  
 sir. = sirian  
 sîrb. = sîrbesc  
 sl. = slav  
 sl. bis. = slavonesc, slav bisericesc  
 sl. c. = slav comun  
 slov. = slovac  
 sloven. = slovenesc  
 sorb. j. = soraba de jos  
 subst. = substantiv  
 suf. = sufix  
 tăt. = tătărăsc  
 tc. = turcesc  
 tc. osman. = turcesc osmanlîu  
 tc. tăt. = turco-tătar  
 toh. = toharic  
 trepp. = din Tărpîu (săs. Treppen),  
 în Transilvania  
 ucr. = ucrainean  
 vb. = verb  
 vbavar. = vechi bavarez  
 vbg. = vechi bulgăresc  
 vfr. = vechi francez  
 vgr. = vechi grecesc  
 viit. = viitor  
 vind. = vechi indian  
 vnord. = vechi nordic  
 vrom. = vechi românesc  
 vrus. = vechi rusesc  
 vsîrb. = vechi sîrbesc  
 vsl. = vechi slav